ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
پنج شنبه • ۹ خرداد ۱۳۹۸
۲۴ رمضان ۱۴۴۰ • ۳۰ می ۲۰۱۹
شماره ۲۰۱۱۱
۱۳۳۴

مروری بر شایعه‌های فراگیر فضای مجازی که دروغ بودن شان برملا شد

دروغ‌های شاخدار باورکردنی!

میترا تاتاری | روزنامه‌نگار

پرونده

دنیای اخبار و اطلاعات در سال‌های اخیر با ظهور شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌های مجازی، رنگ و بوی دیگری گرفته است. هر چند حضور پررنگ و گسترده این شبکه‌های قدرتمند در زندگی، سرعت اطلاع‌رسانی اخبار و آگاهی مردم را بیشتر کرده است اما روی دیگر سکه سلاطین این روزهای دنیای رسانه، انتشار ساده اخبار و شایعات غلط و بدون ارائه منبع معتبر است. به این معنی که همزمان با دسترسی مردم به اخبار دست‌اول به‌واسطه شبکه‌های پیام‌رسان اینترنتی، بازار فیک‌نیوز و شایعات هم حسابی پررونق است و هر خبری که جذاب‌تر و عجیب‌تر باشد، حتی اگر منطق و منبع معتبری نداشته باشد، خیلی زود سر از کانال‌های تلگرامی و صفحات اینستاگرام در می‌آورد و به‌سرعت کپی و فوروارد می‌شود و بازدید بالایی را هم ثبت می‌کند اما اتفاق ناگوار در پشت پرده این یک کلاغ چهل کلاغ‌های مجازی، تاثیر گرفتن عده‌ای زودباور و نقل کردن این خبرهاست که ممکن است تبعات ناخوشایندی داشته باشد. در پرونده امروز زندگی سلام به شایعاتی اشاره خواهیم کرد که شاید الان با خواندن‌شان خنده‌تان بگیرد اما در زمان انتشارشان، همه در عین حال که متعجب بودند اما باور کرده بودند!

شارژآی پدها با پیاز!

در سال ۲۰۰۷ سایت householdhacker یکی از خنده‌دارترین شایعات اینترنتی را در وب‌سایت youtube منتشر کرد. در فیلم نشان داده شده بود که چطور می‌شود یک آی‌پد را تنها با یک پیاز شارژ کرد. نکته جالب این جاست که به ده‌ها دلیل علمی و پژوهشی برای این اتفاق در این ویدئو ارائه شده بود و لحن جدی و به دور از شوخی این ویدئو هر گونه شک و شبهه‌ای را برای مخاطبان آن از بین می‌برد. خیلی زود ده‌ها روزنامه در سراسر دنیا این خبر جالب و یافته علمی جدید را مخابره و مردم هم سعی کردند تا با وصل کردن شارژرها به یک پیاز، آی‌پدشان را شارژ کنند! بالاخره بعد از یک هفته این وب سایت اعلام کرد که این ویدئو یک شوخی با مردم دنیا بوده است تا به همه نشان دهد که بدون هیچ فکر و تحقیق درستی دنباله‌رو سایت‌ها و شبکه‌های مجازی هستند.

بیل گیتس به شما پول می‌دهد!

یکی از قدیمی‌ترین شایعه‌های جهان که البته شیرین‌ترین آن‌ها هم بوده است، مربوط به پول و پولدار شدن است! در سال ۱۹۹۷ شایعه شد که اگر یک سری ایمیل‌های شرکت مایکروسافت را برای دوستان و آشنایان‌تان بفرستید، بیل گیتس به حساب شما پول واریز می‌کند. در حالی که سال‌هاست مشخص شده، این داستان شایعه‌ای بیش نبوده است، هنوز عده زیادی در حال فوروارد کردن این ایمیل‌ها هستند و منتظرند تا «بیل گیتس» روزی طلب آن‌ها را تسویه کند!

پیدا کردن جسد یک پری!

«دن بینز» انگلیسی به عنوان دروغ ماه آوریل سال ۲۰۱۲ در سایتش ادعا کرد که توانسته است جسد پوسیده یک پری را پیدا کند. او اعلام کرد که می‌خواهد این لاشه را در سایت ebay به فروش برساند. نکته جالب این که در مدت زمان کوتاهی، ۲۰ هزار نفر از آگهی فروش او دیدن کردند و چندین خریدار هم پیدا شد. هر چند خیلی زود مشخص شد که این پری ساختگی و ماجرا به کل دروغ بوده است اما تا مدت‌ها بعد، «دن بینز» همچنان ایمیل‌هایی از سوی افراد مختلف در سراسر دنیا دریافت می‌کرد که از او خواسته بودند تا نفرین پری، او و همه مردم جهان را گرفتار نکرده است، سریع پری را به خاک بسپارد!

همدردی با داستان الکی زندگی دختر ۱۵ ساله!

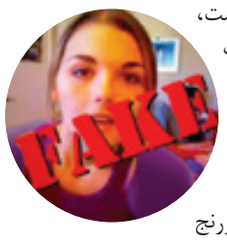

دختر آمریکایی که ادعا می‌کرد ۱۵ ساله است، ویدئوهای زیادی را در سال ۲۰۱۱ در یوتیوب با موضوع سختی‌هایی که در زندگی کشیده است، منتشر کرد. او در این ویدئوها از زندگی سختش با والدین به شدت سنتی که دارای عقاید عجیب و غریب و خرافی هستند، با مردم صحبت می‌کرد. ویدئوهای این دختر به ظاهر رنج کشیده در فضای مجازی به شدت محبوب شد و با این که دو ماه بعد مشخص شد که «جسیکا رز» همه این حرف‌ها را بر اساس داستان ساختگی یک فیلم نامه که خودش نوشته بود، منتشر کرده است و هیچ واقعیتی ندارد اما تا آخر سال ۲۰۱۳ یعنی دو سال بعد، همچنان داستان زندگی او جزو پربازدیدترین ویدئوهای یوتیوب بود.

خبر دادن ناسا از صدای فرازمینی‌ها در ایران!

اواسط سال ۹۶، فیلمی در فضای مجازی دست به دست شد که در آن ادعا می‌شد صداهایی عجیب و ترسناک در یکی از روستاهای آستارا شنیده شده که مربوط به فرازمینی‌هاست. تنها یک روز بعد از آن نیز فیلم ادعایی دیگری با همان صدا در مکانی دیگر توجه کاربران شبکه‌های اجتماعی را به خودش جلب کرد. بعدش هم این خبر در کانال‌ها و پیج‌ها پیچید که ناسا چند ماه پیش از احتمال شنیده شدن صداهای عجیب و غریب در تهران خبر داده است اما پس از بررسی‌ها مشخص شد این صدای گوشخراش، مبنای علمی و نجومی ندارد و ناسا هم چنین خبری را تایید نکرده است. در پایان هم رئیس انجمن نجوم آماتور ایران بارد کردن ارتباط صداهای مرموز با فرازمینی‌ها گفت اگر در کنار یک دریاچه شیپوری مانند ووزلا را به صدا در بیاوریم، می‌توانیم در دامنه کوه، صدایی شبیه به این صدا را بشنویم بنابراین این موضوع یک شوخی بیش نبوده است.

لاشه ۲ جنازه بزرگ پا پیدا شد!

وقتی در سال ۲۰۰۸ دو شایعه‌پراکن حرفه‌ای، کنفرانسی علمی تشکیل دادند و در آن عکسی از لاشه دو حیوان عجیب که به آن‌ها نام بزرگ پا را داده بودند منتشر کردند، این خبر در دنیا پیچید و حتی شبکه معروف و معتبر خبری CNN هم این خبر دروغین را نشر داد. در نهایت این دو شایعه‌پراکن که یکی از آن‌ها پلیس بود، دستگیر شدند و به زندان افتادند.

دختری ایرانی که به کانگورو تبدیل شد

در سال ۱۳۸۶ در چند سایت خبری، خبر و عکسی منتشر شد مبنی بر این که یک دختر ایرانی ساکن هلند به دلیل توهین به مادرش، تبدیل به موجودی عجیب و غریب و شبیه کانگورو شده و در بیمارستان بستری است. عکس‌های این اتفاق در چندین روزنامه و سایت ایرانی منتشر شد و با وجود این که هیچ خبری مبنی بر واقعی بودن این داستان در سایت‌های کشور هلند یا دیگر کشورها منتشر نشده بود، به سرعت در فضای مجازی و غیر مجازی پیچیده تا این که سرانجام مشخص شد موجود نشان داده شده در عکس، مجسمه‌ای بود که در یکی از گالری‌های هنرهای انتزاعی در هلند به نمایش گذاشته شده بود!

سوار الاغ شدن یک دانشجو در اعتراض به گرانی بنزین!

انتشار عکسی از یک مرد با کت و شلوار که مشغول الاغ‌سواری است، بعد از هزار تومانی شدن بنزین در سال ۹۴ توجه‌ها را به خودش جلب کرد. سنخیت تیتر با عکس که در اعتراض به گرانی این کار را کرده است، باور این ماجرا را برای مخاطبان آسان‌تر می‌کرد اما واقعیت این است که درست است، این آقا هم دانشجو است و هم معترضی که الاغ سواری کرده است اما نه الان و برای اعتراض به تک نرخی شدن بنزین در خرداد سال ۹۴! این عکس سال ۸۹ گرفته شده است که دانشجوی جوان، سوار بر الاغ قصد ورود به یکی از مراکز آموزشی غرب مازندران را داشته و اعتراض‌اش هم به دلیل پارکینگ نداشتن دانشگاه بوده است!

تلاش محققان خارجی برای ساخت ابزار دروغ‌سنج در فضای مجازی

استفاده از عقل سلیم و قدرت تحلیل یکی از ابزار مقابله با شایعات در شبکه‌های اجتماعی است. در این بین، محققان حوزه‌های علوم اجتماعی پیشنهاد می‌کنند همیشه در مواجهه با خبری که ظن شایعه به آن دارید، از خود سوال کنید: «چه کسی از انتشار این خبر سود می‌برد؟». در بسیاری از موارد به راحتی منشأ خبر و علت پخش شدن آن معلوم می‌شود و شایعه بودن خبر را مشخص می‌سازد. البته در بسیاری از موارد، شایعات ناشی از شوخی ساده فرد یا افرادی است که شایعه‌پراکنی آن‌ها به طور اتفاقی فراگیر می‌شود. رعایت اخلاق و احترام به حریم خصوصی افراد یکی دیگر از موانع انتشار اخبار دروغین غیر اخلاقی خواهد بود که نیازمند توسعه فرهنگ انتشار محتوا در شبکه‌های اجتماعی است و رویکرد دیگر نیز مراجعه به خبرگزاری‌های رسمی و معتبر برای بررسی صحت و سقم خبر است. نکته جالب این که به تازگی محققان علوم رایانه دانشگاه شفیلد انگلستان در تلاش برای ایجاد ابزار دروغ‌سنج برای مقابله با شایعات و دروغ‌های فضای مجازی به شکل فعال و به‌روز هستند که در صورت ایجاد و استفاده از این گونه ابزارها، تا حد زیادی می‌توان از شیوع اخبار جعلی و شایعات در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی جلوگیری کرد.

منابع: برترین‌ها فردا، بیتوته، باشگاه خبرنگاران جوان

برخی از خشم «نجفی» می‌گویند و برخی از ترس او اما آیا این ۲ می‌توانند کسی را به قتل وادار کنند؟

پرونده

محدودیت عملکرد مغز با کسی شوخی ندارد!

نرگس عزیزی | کارشناس ارشد علوم اعصاب شناختی

از سه‌شنبه اخبار مربوط به قتل همسر دوم آقای نجفی شهردار سابق تهران به شکلی پیوسته در صدر اخبار مانده و توجه زیادی را به خود جلب کرده است. البته به رغم این میزان توجه، هنوز ابعاد زیادی از موضوع باز نشده است و برای مشخص شدن جزئیات داستان باید صبور بود اما تا به این جای کار بر مبنای اطلاعاتی که به دست آمده است بسیاری از مشکل مدیریت نشدن خشم توسط آقای «نجفی» گفته‌اند و عده‌ای هم پای نگرانی شدید نجفی از موضوعی را به میان کشیده‌اند. به هر صورت به نظر می‌رسد داستان این قتل هر چه باشد، نمی‌توان نقش خشم و ترس شدید را از آن حذف کرد اما چه می‌شود که این دو هیجان، فردی را از شهردار سابق به قاتل تبدیل می‌کند؟

واکنش معمول مغز به ترس و خشم

بررسی‌ها در حوزه علوم اعصاب و تصویربرداری‌های مغزی مشخص کرده است با هر بار تجربه خشم یا ترس، سه بخش از مغز ما فعال می‌شود؛ آمیگدالا، هیپوتالاموس و بخش پیشانی مغز. اگر هر سه این بخش‌ها با هم فعال شوند، به صورت معمول واکنش‌های فرد، شکلی منطقی می‌یابد. چرا که بخش پیشانی که مرکز افکار است، می‌تواند واکنش‌های غیر منطقی آمیگدالا را مدیریت و از بروز واکنش‌های افراطی جلوگیری کند اما گاهی اوقات ارتباط این سه بخش مختل می‌شود.

وقتی در دسر آغاز می‌شود

زمانی که ما با نگرانی بسیار شدیدی روبه‌رو می‌شویم یا ناچار از دست و پنجه نرم کردن با خشمی شدید هستیم، آمیگدالا در مغز ما بیش از حد تحریک می‌شود. با فعال شدن بیش از حد آمیگدالا، بخش پیشانی مغز امکان پردازش اطلاعات را از دست می‌دهد و در نتیجه در این وضعیت فرد حتی اگر بخواهد منطقی فکر کند، مغز او امکان چنین کاری را ندارد. از طرفی سیستم عصبی بدن ما به شکلی طراحی شده است که در زمان تجربه خشم، تمایل به فعالیت فیزیکی در ما افزایش می‌یابد. نتیجه این موقعیت می‌تواند تا حدی قابل پیش‌بینی باشد؛ مغزی که توان تصمیم‌گیری درست را ندارد و بدنی که آماده فعالیت فیزیکی است. این ترکیبی است که در بسیاری از اوقات به ضرب و جرح یا قتل منجر می‌شود. اما راه چاره چیست؟ گزینه اول آموختن مهارت‌هایی است که به ما کمک می‌کند تا مانع از شکل‌گیری خشم شدید شود اما اقدام دیگری که می‌توانیم در صورت تجربه چنین هیجاناتی انجام دهیم، توجه به ناتوانی خودمان در تصمیم‌گیری درست و بر این مبنا دور شدن از موقعیتی است که در ما ترس یا خشم ایجاد کرده‌است. فراموش نکنیم که هیچ کدام از ما آن قدر قوی نیستیم تا بتوانیم در شرایطی که بخشی از مغز ما نمی‌تواند کار خود را انجام دهد، تصمیم‌های درست و حساب شده بگیریم. فقط کاش این مهارت‌ها را امروز یاد بگیریم چرا که شاید فردا دیگر دیر شده باشد.